

Ivalon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
2025-2028

Ivalon lukio

Eija Palolahti

Sisällys

Johdanto	2
Raportti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä	2
1. Tasa-arvon toteutuminen opetuksessa opettajien toimesta	3
2. Tasa-arvo opiskelijoiden keskuudessa.....	5
3. Seksuaalinen häirintä	6
4. Syrjintä	7
5. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet.....	9
Tasa-arvosuunnitelma 2025-2028	11
1. Lukio työyhteisönä ja toiminnan perusteet.....	11
2. Ivalon lukion tasa-arvotilanteen selvitys ja toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi	12
3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen, tilanteen arviointi ja seurantamenetelmät.....	13
Liitteet.....	14

Johdanto

Oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien velvollisuuksiin kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Sekä tasa-arvolaki että yhdenvertaisuuslaki määrittelevät niitä kohteita, joilla tasa-arvoa tulee edistää. Tasa-arvolaissa syrjintäperusteet ovat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu. Yhdenvertaisuuslain tarkoitus puolestaan on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä kaikenlaisilla perusteilla. Yhdenvertaisuuslaissa syrjintäperusteet ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, politiikka, ay-toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muut henkilöön liittyvä syy. Tasa-arvolaki on velvoittanut oppilaitokset laatimaan vuosittain tasa-arvosuunnitelma jo vuodesta 2005. Ivalon lukion tasa-arvotyöryhmä ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus kysely on osa tätä tasa-arvotyötä.

Ivalon lukiossa on kevästä 2009 alkaen toiminut tasa-arvotyöryhmä, joka omalta osaltaan vastaa Ivalon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamisesta ja suunnittelusta. Ryhmään kuuluu yksi opettajien edustaja sekä opiskelijoiden edustaja jokaisesta 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden ohjausryhmästä ja opiskelijakunnan hallituksen edustaja. Vuonna 2025 Eija Palolahti laati tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn lukion opiskelijoille. Kysely on järjestetty Ivalon lukiossa jokaisen ikäluokan opiskelijoille kolmen vuoden välein siten, että kaikki lukiossa opiskelevat opiskelijat vastaavat vähintään kerran opiskeluaikanaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyyn.

Raportti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä

Ivalon lukiossa järjestettiin tammikuussa 2025 kysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Kyselyn tavoitteena oli selvittää, millainen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne Ivalon lukion kouluyhteisössä vallitsee, sekä selvittää opiskelijoiden kokemuksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta koulussamme. Kyselyyn vastasi 55 opiskelijaa, mutta vain osa on vastannut kaikkiin kysymyksiin. Sukupuolen ilmoitti 54 opiskelijaa, joista

53,7% oli naisia (n=29), 44,4% miehiä (n=24), ja yksi ilmoitti sukupuolekseen vaihtoehdon muu 1,9% (1,9%). Lukuvuonna 2024-2025 Ivalon lukiossa on 72 opiskelijaa, joten kyselyyn vastasi 76,4% lukion opiskelijoista. Vastaajista 43,6% oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita (n=24), 36,4% toisen vuoden opiskelijoita (n=20) ja 20,0% kolmannen tai neljännen vuoden opiskelijoita (n=11). Selvityksen kysymykset liittyivät mm. siihen, miten opiskelijoiden kokema tasa-arvo on yhteydessä sukupuoleen, yhteiskunnalliseen asemaan ja etniseen taustaan.

1. Tasa-arvon toteutuminen opetuksessa opettajien toimesta

Opiskelijoilta kysyttiin ”Kuinka hyvin tai huonosti sukupuolten tasa-arvo on kokemuksesi mukaan toteutunut opetuksen, ohjauksen, opinnoissa edistymisen, opintosuoritusten arvioinnin ja oppituntien ryhmäjaon suhteen?” Vastaajien mukaan sukupuolten välinen tasa-arvo toteutuu Ivalon lukiossa joko erittäin hyvin tai melko hyvin opetuksessa, opiskelijan ohjauksessa (tarkoittaa opinto-ohjauksen lisäksi kaikkien opettajien antamaa ohjausta), opiskelun edistämisessä ja opintosuoritusten arvioinnissa. Opetuksen osalta tasa-arvo toteutuu erittäin hyvin tai melko hyvin 92,9% mielestä (n=31 ja n=21). Opiskelijoiden ohjauksen osalta tasa-arvo toteutuu erittäin hyvin tai melko hyvin 91,2% mielestä (n=27 ja n=28). Opiskelun edistymisen suhteen tasa-arvo toteutuu erittäin hyvin tai melko hyvin 93,0% mielestä (n=28 ja n=25). Opiskelusuoritusten arvioinnissa tasa-arvo toteutuu erittäin hyvin tai melko hyvin 87,9% mielestä (n=31 ja n=20). Opiskelijoista 88,7% oli sitä mieltä, että ryhmäjaon sukupuolineutraalisuus oppitunnilla (täsmennyksenä oli, että väite tarkoittaa ”kaikkia kohdellaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta”) toteutuu erittäin hyvin tai melko hyvin (n=19 ja n=30). Neljää ensimmäistä näkökulmaa kysyttiin myös vuonna 2022. Vuoden 2022 kyselyyn verrattuna tasa-arvon kokemisessa on tapahtunut hieman vähenemistä, mutta muutos ei kuitenkaan ole merkittävä näiden kysymysten suhteen. Opiskelijoiden arvioiden mukaan tasa-arvo toteutuu hyvin opetuksen osalta 92,9%:n mielestä (96,6% v. 2022), ohjauksen osalta 91,2% mielestä (96,6% v. 2022), opiskelijoiden edistymisen suhteen 87,9% (93,2% v. 2022) ja opiskelusuoritusten arvioinnissa 87,9% (88,1% v. 2022).

Myös Ivalon lukion opettajien osalta suhtautuminen opiskelijoihin on vastaajien mukaan joko erittäin tai melko tasa-arvoista sukupuolesta riippumatta. Opiskelijoille esitettiin väittämiä, jotka koskevat Ivalon lukion opettajien suhtautumista opiskelijoihin. Vastausvaihtoehdot olivat täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä. Suluissa on niiden opiskelijoiden määrä, jotka olivat väitteen kanssa täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. ”Opettajat eivät aseta erilaisia vaatimuksia sukupuolesta riippuen” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 79,6% opiskelijoista (n=22 ja n=21). (Vrt. 89,8% v. 2022). ”Opettajat kannustavat opiskelijoita sukupuolesta riippumatta yhtä paljon” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 81,5 % opiskelijoista (n=26 ja n=18). (Vrt. 94,9% v. 2022). Väitteen ”Oppilaitoksen tavat ja käytänteet ovat samanlaisia sukupuolesta riippumatta” kanssa oli samaa mieltä 77,4% opiskelijoista (n=28 ja 13). (Vrt. 84,7% v. 2022). ”Eri sukupuolten edustajat saavat opettajalta yhtäläisesti huomiota” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 81,1% opiskelijoista (n=26 ja n=28). (Vrt. 91,5% v. 2022). ”Opettajat eivät reagoi eri sukupuolten häiritsevään käyttäytymiseen eri tavalla” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 58,5% opiskelijoista (n=12 ja n=19). (Vrt. 62,7% v. 2022). Tämän väitteen kohdalla 41,5% opiskelijoista oli puolestaan sitä mieltä, että opettajien reagoinnissa on epätasa-arvoisuutta. He vastasivat kysymykseen olevansa väitteen kanssa joko täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä (n=6 ja n=16). Vuoden 2022 kyselyyn verrattuna epätasa-arvoisuuden kokemukset olivat kasvaneet muutamilla vastauksilla.

Tämän vuoden kyselyyn otettiin kaksi väitettä lisää. ”Opettajat ohjaavat valitsemaan valtakunnallisia valinnaisia oppiaineita stereotyyppien mukaisesti (esim. pojille luonnontieteitä ja tytöille psykologiaa)” -väitteen kanssa oli täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä 79,2% vastaajista (n= 32 ja n=10). ”Opettajat ohjaavat opiskelijoita jatko-opintoihin sukupuolistereotyyppien mukaisesti (esim. poikia teknisille aloille ja tyttöjä kasvatus- tai hoitoalalle)” -väitteen kanssa oli eri mieltä 75,0% vastaajista (n=28 ja n=9). Kokemukset opettajien ohjaamisesta oppiainevalintojen tai jatko-opintojen suhteen olivat erittäin tasa-arvoisia.

2. Tasa-arvo opiskelijoiden keskuudessa

Tasa-arvo toteutuu opiskelijoiden välillä hyvin. Tasa-arvo toteutuu Ivalon lukion opiskelijoiden keskinäisessä toiminnassa erittäin hyvin tai melko hyvin 92,7% mielestä (n=20 ja n=31). Erittäin huonosti tai melko huonosti tämä toteutuu 7,3% mielestä (n=1 ja n=3).

Vuonna 2022 tehdyssä kyselyssä vähän vähemmän eli 88,1% opiskelijoista vastasi, että tasa-arvo toteutuu opiskelijoiden kesken erittäin hyvin tai melko hyvin. Kun lukuja tarkastelee tarkemmin, niin silloin tasa-arvo toimii opiskelijoiden kesken erittäin hyvin -vaihtoehdon valitsi 55,9 % opiskelijoista (n=33) ja melko hyvin 32,2% opiskelijoista (n=19). Tänä vuonna vastaavat osuudet ovat seuraavat: tasa-arvo toimii opiskelijoiden kesken erittäin hyvin 36,3% (n=20) ja melko hyvin 56,4% (n=31).

Vapaamuotoisissa vastauksissa opiskelijat eivät antaneet esimerkkejä, miten epätasa-arvo näkyy opiskelijoiden välisessä toiminnassa.

Opiskelijoiden osallistumisessa luokassa on enemmän hajontaa. Opiskelijoilta kysyttiin ”Eroaako opiskelijoiden osallistuminen oppitunneilla sukupuolesta riippuen”. Kaikki osallistuvat luokassa yhtä paljon -väitteen kanssa oli samaa mieltä 23,6% opiskelijoista (n=13). Naiset osallistuvat paljon tai jonkin verran enemmän 27,3% mielestä (n=4 ja n=11) ja miehet puolestaan jonkin verran enemmän 7,3% mielestä (n=4). Opiskelijoista peräti 38,2% ei osannut sanoa mielipidettään (n=21).

v. 2025 Kysymykseen, jossa pyydettiin arvioimaan yleisesti opiskelun edellytyksiä (sosiaaliset suhteet koulussa ja koulutyö) Ivalon lukiossa tänä päivänä, arvioitiin näiden edellytysten olevan tasa-arvoisia. Väitteen ”Kaikki ovat tasa-arvoisia” kanssa oli samaa mieltä 54,5% opiskelijoista (n=30). ”Naisten asema on hieman parempi” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 16,4% (n=9) ja ”Naisten asema on selvästi parempi” -väitteen kanssa oli samaa mieltä 7,3% (n=4). Väitteen ”Miesten asema on hieman parempi” kanssa oli samaa mieltä yksi opiskelija 1,8%. Oma mielipidettään ei osannut sanoa 20,0% (n=11).

Kaikki olivat tasa-arvoisia 64,9% mielestä (n=37) ja 33,3% ei osannut vastata (n=19). Naisten ja miesten asema oli molemmissa tapauksissa 7% mielestä parempi (n=4).

3. Seksuaalinen häirintä

Kyselyssä määriteltiin seksuaalinen häirintä. Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu ovat kohteelle vastentahtoista ja ei-toivottua. Se loukkaa yksilön oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja itsemääräämiseen. Se voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin: vihjailevat eleet ja ilmeet, härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, seksuaalisesti värittyneet kuvat, vitsit tai puhelinsoitot, koskettelu, sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset ja vaatimukset.

Lukiolaisilta kysyttiin ”esiintyykö Ivalon lukiossa seksuaalista häirintää tai ahdistelua”. 5,5% (n=3) vastasi ”esiintyy jonkin verran”, 47,3% (n= 26) vastasi ”ei esiinny” ja 47,3% (n=26) valitsi ”en osaa sanoa” -vastauksen. Jatkokysymys ”miten seksuaalinen häirintä esiintyy Ivalon lukiossa” oli osoitettu heille, jotka vastasivat em. kysymykseen myönteisesti. Vastaajien mukaan seksuaalinen häirintä esiintyy ”häirintänä” eikä sitä eritelty tarkemmin. Edellisessä kyselyssä vuonna 2022 vastaus oli, että seksuaalinen häirintä ilmenee kyyläämisenä ja nimittelynä, katseluna, ”vahingollisena” koskemisena, ällöttävänä puheena naisen asemasta ja vartalosta luokassa, huuteluna ja asiattomasti puhumisena, liian lähelle tulemisena.

Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen on joskus vaikeaa. Opiskelijoilta kysyttiin, että ”Haluatko lisää opetusta tai koulutusta, jotta osaisit tunnistaa seksuaalisen häirinnän paremmin?”. Tähän kysymykseen vastasi 52 opiskelijaa. Enemmistö eli 63,5% (n=33) ei halua aiheeseen liittyvää opetusta tai koulutusta, mutta 36,5% (n=19) haluaa lisää opetusta tai koulutusta.

Opiskelijoilta kysyttiin, että ”Oletko kokenut koulupäivän aikana seksuaalista häirintää toisen opiskelijan lähettämän kuvan tai viestin muodossa?” 89,1% vastaajista (n=49) ei ole kokenut seksuaalista häirintää koulupäivän aikana. Seksuaalista häirintää koulupäivän

aikana on kokenut neljä opiskelijaa (7,3%) yhden kerran ja kaksi opiskelijaa (3,6%) useamman kerran.

Opiskelijoilta tiedusteltiin ovatko he havainneet sosiaalisessa mediassa koulumme opiskelijoihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää tai kiusaamista. 62,3 % (n=33) opiskelijoista ei ollut havainnut somessa koskaan koulumme opiskelijoihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää tai kiusaamista. 9,4% opiskelijoista (n=5) oli havainnut somessa seksuaalista häirintää tai kiusaamista joskus. 28,3% (n=15) ei osannut vastata kysymykseen.

Some-häirinnästä tai kiusaamisesta on kysytty vuodesta 2018 alkaen ja sen määrä on hieman vähentynyt viime vuosiin verrattuna. Vuonna 2022 tehdyn kyselyn mukaan 57 vastaajasta 3,5% oli havainnut sosiaalisessa mediassa häirintää tai kiusaamista usein (n=2), 14% joskus (n=8), ja 47,4% ei koskaan (n=27). 35,1% ei osannut sanoa havainnoistaan (n=20). Vuonna 2018 tehdyssä kyselyssä 13,1% opiskelijoista (n= 8) oli havainnut kiusaamista tai häirintää joskus. Tuolloin 60,7% opiskelijoista (n=37) ei ollut havainnut häirintää tai kiusaamista koskaan.

4. Syrjintä

Kyselyssä määriteltiin myös syrjinnän käsite. Syrjintä on ihmisen välisiin eroihin perustuvaa ei-hyväksyvää erottelua. Ihmisiä ei saa lainsäädännön ja ihmisoikeussopimusten mukaan asettaa eri asemaan ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjinnällä tarkoitetaan erottelua, poissulkemista, rajoittamista ja suosimista, joka perustuu esimerkiksi sukupuoleen, ihonväriin, kieleen, uskontoon, mielipiteeseen, kansalliseen ja yhteiskunnalliseen alkuperään jne. Syrjintä oppilaitoksessa voi merkitä epätasa-arvoista kohtelua, puutteellista tiedonsaantia tai yhteisöstä poissulkemista.

Opiskelijoilta kysyttiin henkilökohtaisesta syrjintäkokemuksesta. 18,2% opiskelijoista on kokenut syrjintää (n=10) ja 65,5% opiskelijoista ei ole kokenut syrjintää (n=36). 16,4% opiskelijoista ei osannut vastata kysymykseen (n=9).

Edellisiin kyselyihin verrattuna syrjintää on sekä kokenut että havainnut useampi opiskelija. Vuoden 2022 kyselyn mukaan 10,2% opiskelijoista (n=6) oli kokenut syrjintää Ivalon lukiossa. 71,2% (n=42) vastasi, että ei ole kokenut syrjintää ja 18,6% (n=11) ei osannut sanoa, onko itse kokenut syrjintää Ivalon lukiossa. Kun tuloksia verrataan vuoteen 2018, niin omakohtaisen syrjinnän kokemus on lisääntynyt yhdellä henkilöllä Ivalon lukiossa. Vuonna 2018 syrjintää oli itse kokenut 14,3% opiskelijoista (n=9) ja vuoden 2015 kyselyssä syrjintää oli itse kokenut 13,2% opiskelijoista.

Mikäli opiskelija (n=10) vastasi kokeneensa syrjintää Ivalon lukiossa, häntä pyydettiin kertomaan syrjinnän peruste tai perusteet. Vastaajalla oli mahdollisuus valita useampi kuin yksi vaihtoehto. Vastaajia oli yhteensä 11, vaikka edellisessä kohdassa syrjintää kertoi kokeneensa 10 opiskelijaa. Kaikista syrjintää kokeneista opiskelijoista kuusi opiskelijaa (54,5%) koki syrjintää mielipiteen perusteella ja viisi opiskelijaa (45,5%) koki syrjintää sukupuolen perusteella. Neljä opiskelijaa (36,4%) koki syrjintää iän, etnisen taustan/alkuperän, koulumenestyksen ja/tai poliittisen kannan perusteella. Kolme opiskelijaa (27,3%) kertoi kokeneensa syrjintää ulkonäön perusteella. Kaksi vastaajaa (18,2%) kertoi kokeneensa syrjintää kielen, vakaumuksen, terveydentilan, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, perheen varallisuuden ja/tai kansalaisuuden perusteella. Yksi opiskelija (9,1%) kertoi kokeneensa syrjintää ihon värin perusteella.

Omakohhtaisen syrjinnän lisäksi opiskelijoilta kysyttiin myös, että ”Oletko havainnut Ivalon lukiossa syrjintää seuraavien asioiden suhteen?” Opiskelijoille annettiin valmiita vastausvaihtoehtoja ja mahdollisuus omaan esimerkkiin, kun heiltä kysyttiin ovatko he havainneet syrjintää kyseessä olevien asioiden suhteen.

Vastauksia annettiin 29 ja opiskelijalla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto. Eniten syrjintää oli kohdattu ulkonäön suhteen, sillä näin vastasi peräti 55,2% (n=16)

opiskelijoista. Toiseksi eniten oli havaittu syrjintää seksuaalisen suuntautumisen suhteen (n=15 eli 51,7%). Kolmanneksi eniten oli havaittu syrjintää etnisen taustan/alkuperän ja mielipiteen suhteen (n=12 eli 41,4%). 11 vastaajaa (37,9%) oli havainnut syrjintää sukupuolen ja koulumenestyksen suhteen ja 10 vastaajaa (34,5%) oli havainnut syrjintää sukupuoli-identiteetin suhteen. Poliittinen kanta oli havaittu syrjinnän syyksi yhdeksän henkilön näkemyksen mukaan (31,0%) sekä ikä ja kieli kahdeksan henkilön (27,6%) näkemyksen mukaan. Muita syrjintäperusteita opiskelijoiden havaintojen mukaan olivat perheen varallisuus (n=7 eli 24,1%), uskonto (n=5 eli 17,2%), kansalaisuus (n=4 eli 13,8%), terveydentila (n=3 eli 10,3%), vakaumus (n=2 eli 6,9%) sekä ihonväri (n=2 eli 6,9%).

Kun verrataan opiskelijoiden kokemia syrjinnän syitä edelliseen kyselyyn vuonna 2022, niin voidaan todeta, että opiskelijoiden havainnot syrjinnän syistä olivat melko yhteneväiset. Tällöin syrjintää oli havaittu eniten mielipiteen (n=11 eli 61,1%), ulkonäön (n=6 eli 33,3%), perheen varallisuuden (n=6 eli 33,3%), koulumenestyksen (n=5 eli 27,8%) ja etnisen taustan/alkuperän (n=5 eli 27,8%) vuoksi. Syrjintää oli vuonna 2018 havaittu eniten ulkonäön (19,0%) ja mielipiteen (17,5%) perusteella, mutta myös perheen varallisuuden (11,1%) ja koulumenestyksen (9,5%) perusteella.

5. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet

Opiskelijat saivat vastata avoimeen kysymykseen, jossa kysyttiin ”Missä asioissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat Ivalon lukiossa hyvin?”. Kysymykseen saatiin 24 vastausta. Useimmat opiskelijat korostivat, että tasa-arvo opettajien ja opiskelijoiden välillä toimii hyvin kaikessa. Tässä muutamia suoria lainauksia vastauksista: ”Kaikkia kohdellaan yleensä melko samalla tavalla”, ”sukupuolia ei kohdella opetuksessa erilaisesti”, ”opiskelijat otetaan huomioon”, ”otetaan kaikki mukaan”, ”opiskelutilanteet ja esim. ryhmätyöt”, ”osa opettajista kohtelee opiskelijoita yksilöinä ja jakaa ryhmiä riippumatta ketä kyseessä”, ”kaikki ovat ystävällisiä toisiaan kohtaan”, ”yhteiset vessat ja tälleen, en ite tykkää sukupuolierottelusta yhtään (on silti hyvä et on omat pukuhuoneet et kaikki saa rauhan vaihtaa vaatteet)” sekä ”yhteishenki”.

Opiskelijoilta tiedusteltiin, mikä voisi heidän mielestään olla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeimmät kehittämiskohteet Ivalon lukiossa. Opiskelijalla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto ja esittää myös oma vaihtoehto. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi valitsi (valmiista vastausvaihtoehdoista) 60,0% opiskelijoista (n=30) yhteishengen parantamisen. 44% (n=22) valitsi tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi opettajien suhtautumisen opiskelijoihin ja opiskelijoiden suhtautumisen toisiin opiskelijoihin. Kielenkäyttöä kehittämiskohteeksi kannatti 17% opiskelijoista (n=17) ja muualta tulleiden (Inarin kunnan ulkopuolelta tulleiden) opiskelijoiden erityistä huomioimista yhteishengen kehittämisessä 18% (n=9). Eräs opiskelija vaati nollatoleranssia rasistisiin ja halventaviin kommentteihin: ”Etenkin ykkösten poikien mutta myös muiden rasistisiin slurreihin ja halventaviin kommentteihin mitä kuulee jatkuvasti pitää puuttua enemmän. Nyt tuntuu että niihin ei puututa ollenkaan, n-sana kuuluu tunneilla ja opettajat katsovat sormien välistä eivätkä sano mitään.”

(Slurri voi tarkoittaa karkeaa tai halveksivaa nimitystä, jota käytetään toista henkilöä tai asiaa kohtaan. Lähde: suomisanakirja.fi)

Opiskelijoilla oli mahdollisuus sanoa kyselyn lopuksi oma mielipiteensä, sillä heiltä kysyttiin ”Mitä muuta haluaisit sanoa liittyen tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen Ivalon lukiossa”. Tässä muutamia suoria lainauksia: ”Liikuntatunneilla pitäisi olla tytöillä samat mahdollisuudet kuin pojilla vaikka onkin heikompia”, ”tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat kaikin puolin muuten hyvin, mutta joidenkin opiskelijoiden välillä on joskus hankalia tunteita”, ”opettajat voisivat olla suvaitsevampia”, ”on siitä paasattu jo ihan nokko”, ”on vähän kehitettävää, mutta suurimmaksi osaksi asiat on hyvällä mallilla”, ”siihen voisi panostaa aina enemmän”, ”haluaisin, että opettajat älyäisivät että opiskelijat ovat myös vain ihmisiä eikä heitä pitäisi kohdella sen takia kaltoin, se että jos sanot jotakin koko luokalle niin yksittäiset opiskelijat voivat kokea asian hyvin pahalla, muistakaa opettajat, että oppilaat ovat myös henkilöitä, joilla on omat tunteet ja ongelmat, jotkin pienet kommentit voi tehdä suuren vaikutuksen yksilöön” sekä kommentti ”avatkaa silmät”.

Tasa-arvosuunnitelma 2025-2028

Ivalon lukiossa on kevästä 2009 alkaen toiminut tasa-arvotyöryhmä, joka omalta osaltaan vastaa Ivalon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamisesta. Ryhmään kuuluu yksi opettajien edustaja sekä opiskelijoiden edustaja jokaisesta 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden ohjausryhmästä ja opiskelijakunnan hallituksen edustaja.

1. Lukio työyhteisönä ja toiminnan perusteet

Ivalon lukiossa on 72 opiskelijaa. Lukuvuonna 2024-2025 opettajia lukiossa on 19, joista kymmenen on päätoimista lukion opettajaa ja loput yhteisiä opettajia perusopetuksen kanssa.

Opiskelijavalinta tapahtuu lainsäädännön määrittämällä tavalla (LL 20§ ja OPM:n päätös lukion opiskelijaksi ottamisen perusteista 30.12.1998/1202). Henkilökunnan valinta puolestaan tapahtuu asetettujen pätevyysvaatimusten ja soveltuvuuden perusteella.

Lukiossa pidetään opettajainkokouksia säännöllisesti noin kerran kuukaudessa. Kokouksissa kaikilla on puheoikeus ja päätökset pyritään tekemään yksimielisesti. Kokouksissa puhetta johtaa rehtori tai vararehtori ellei muuta sovita, ja päätettävistä asioista pidetään pöytäkirjaa.

Opettajien palkkausperusteet ovat tarkasti määritelty kunnallisessa opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksessa, joten palkkatasa-arvo toteutuu tältä osin automaattisesti. Opetustehtävät pyritään jakamaan oikeudenmukaisesti, huomioiden kuitenkin eri opettajien yksilölliset toiveet työolosuhteiden määräämin reunaehdoin. Vuosittaisissa kehityskeskusteluissa opettajat voivat vaikuttaa työtehtävien jakoon.

Kaikki lukion opiskelijat yhdessä muodostavat lukion opiskelijakunnan, joka valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja hallituksen. Opiskelijakunta on kouluyhteisön virallinen elin, jonka mielipidettä kuullaan suuria linjoja koskevissa asioissa. Se voi myös ottaa aktiivisesti kantaa koulun toimintaan, tehdä aloitteita, toimia yhteisissä hankkeissa

osapuolena ja järjestää omaa toimintaa. Opiskelijakunnan edustaja(t) voidaan tarvittaessa kutsua opettajainkokouksiin.

2. Ivalon lukion tasa-arvotilanteen selvitys ja toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi

Tämän asiakirjan luvussa 1. läpikäydyn raportin tulokset esiteltiin Ivalon lukion opettajakunnalle 9.5.2025, Ivalon lukion opiskeluhuoltoryhmälle 15.5.2025 ja toukokuussa 2025 lukion opiskelijakunnan hallituksen jäsenille. Opettajakunnan keskustelussa esille heräsi mahdollisiksi kehittämiskohteiksi seksuaalisen häirinnän tunnistaminen, sillä varsin moni opiskelija vastasi olevansa epävarma siitä, onko hän todistanut seksuaalista häirintää. Toiseksi kehittämiskohteeksi nousi yhteishengen kehittäminen. Myös lukion opiskelijakunnan hallituksen ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän yhteisessä kokouksessa opiskelijat kokivat nämä hyviksi kehittämiskohteiksi. Opiskelijoilta heräsi myös toive muualta tulleiden opiskelijoiden erityisestä huomioinnista yhteishengen kehittämisessä, että hekin pääsisivät hyvin mukaan ivalolaisten nuorten usein jo tuntiessa toisensa muualta tulleita paremmin.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien opiskelijoille järjestettiin kuulemistilaisuus 30.5.2025 ryhmänohjaajien tunnilla. Opiskelijoilta pyydettiin palautetta ja kehittämis ehdotuksia siitä, miten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuden liittyviä asioita tulee käsitellä Ivalon lukiossa. Opettajien kokouksessa 30.5.2025 keskusteltiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-suunnitelmasta. Edellä mainittujen kuulemisten pohjalta kokouksessa todettiin, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitteena on kolmen seuraavan lukuvuoden aikana yhteisöllisyyden ja yhteishengen kehittäminen Ivalon lukiossa. Opettajien tulee lisäksi kiinnittää huomiota ja vaatia asiallista kielenkäyttöä oppituntien lisäksi myös välituntien aikana. Kolmas tapa edesauttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on tietoisuuden lisääminen arvoista ja oikeuksista koulutuksen avulla. Kyselyssä tuli ilmi, että yli kolmasosa opiskelijoista (36,5% eli n=19) haluaa lisää koulutusta esimerkiksi seksuaalisen häirinnän tunnistamiseen. Kyselyn jälkeen 8.5.2025 Ivalon lukiossa osallistuttiin Nuorten Exitin ja Rovaniemen Tyttöjen talon yhdessä järjestämään hybridiseminaariin ”Turvalliset ihmissuhteet on sunkin oikeus”. Koulutus tarjosi toisen

asteen opiskelijoille ja opettajille mahdollisuuden pohtia, mitä turvalliset ihmissuhteet oikeasti tarkoittavat. Lisää koulutusta toivotaan kolmen seuraavan vuoden aikana.

3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen, tilanteen arviointi ja seurantamenetelmät

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma toimii työkaluna, kun Ivalon lukiossa tehdään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukevaa ja edistävää työtä. Tasa-arvotilanteen mahdollisten muutosten selvittämiseksi on syytä jatkossakin toteuttaa vastaavanlainen kysely kolmen vuoden välein. Tällöin jokainen lukiolainen osallistuu selvitystyöhön vähintään kerran lukioaikanaan. Ivalon lukiossa tasa-arvotilanteen selvitysvelvollisuus kuuluu koulun toimivalle johdolle ja selvitystyössä voi olla mukana myös koulun tasa-arvoryhmä.

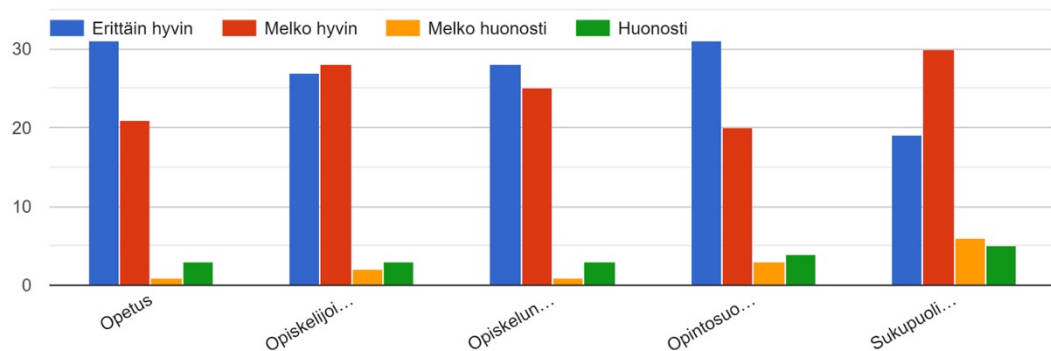
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusloukkausten estämiseksi on laadittu selkeä menettelytapaohjeisto siitä, miten toimitaan epäkohtien ilmetessä. Ivalon lukion rehtori on tällöin ensisijainen tukihenkilö. Mikäli rehtori on itse asianosainen, niin vastuu siirtyy kunnan sivistysjohtajalle.

Opiskelijoiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta ovat vastuussa sekä koulun opettajakunta että opiskelijakunta. Opiskelijakunnan hallitus tai sen erikseen määräämät tahot ovat velvollisia toimimaan tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden tullessa loukatuiksi. Asian luonteesta riippuu, millä tavoin asia saatetaan kuntoon ja viime kädessä vastuu on koulun johdolla. Opiskelijakunnan edustajilla on tärkeä aloitteentekijän rooli, jotta opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta loukkaava asia tulee käsittelyyn ja kuntoon saatetuksi. Ivalon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa toteuttaa myös koulun tasa-arvotyöryhmä. Ryhmä valitsee vuosittain kehittämiskohteen sekä päättää siitä, miten se toteutetaan.

Liitteet

Tasa-arvon toteutuminen Ivalon lukiossa

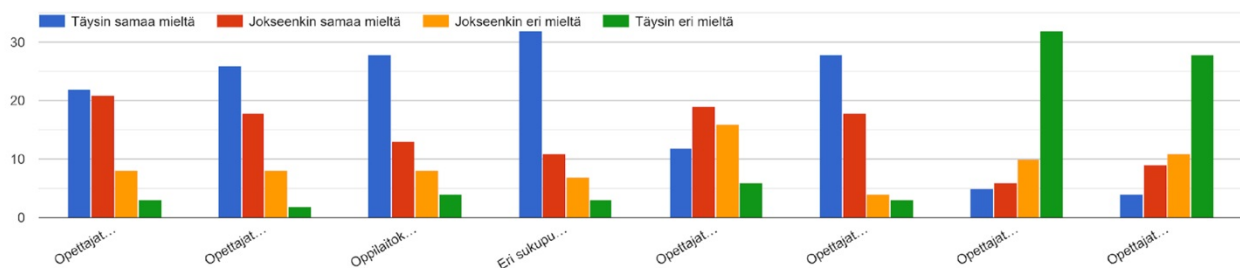
1. Kuinka hyvin tai huonosti sukupuolten tasa-arvo on kokemuksesi mukaan toteutunut Ivalon lukiossa seuraavien asioiden suhteen?

Opetuksen osalta, Opiskelijoiden ohjauksen osalta, Opiskelun edistymisen suhteen, Opiskelusuoritusten arvioinnissa, Sukupuolineutraalius oppitunnilla = kaikkia kohdellaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta

Opettajien suhtautuminen opiskelijoihin

2. Seuraavassa esitetään joitakin väittämiä, jotka koskevat Ivalon lukion opettajien suhtautumista opiskelijoihin. Mitä mieltä olet väittämistä?

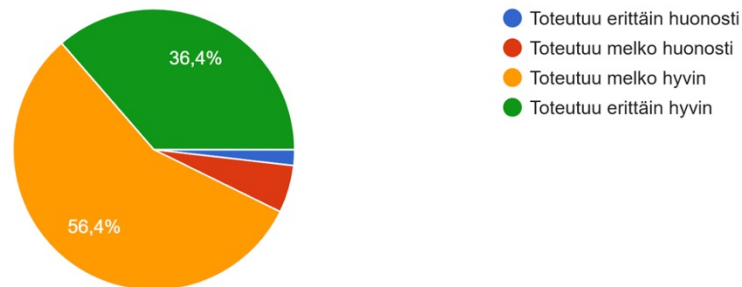
1. Opettajat eivät aseta erilaisia vaatimuksia sukupuolesta riippumatta
2. Opettajat kannustavat opiskelijoita sukupuolesta riippumatta yhtä paljon
3. Oppilaitoksen tavat ja käytänteet ovat samanlaisia sukupuolesta riippumatta
4. Eri sukupuolten edustajat saavat opettajalta yhtäläisesti huomiota
5. Opettajat eivät reagoi eri sukupuolten häiritsevään käyttäytymiseen eri tavalla
6. Opettajat kohtelevat opiskelijoita ennen kaikkea yksilöinä
7. Opettajat ohjaavat valitsemaan valtakunnallisia valinnaisia stereotyyppien mukaisesti
8. Opettajat ohjaavat opiskelijoita jatko-opintoihin sukupuolistereotyyppien mukaisesti

6

Sukupuolten välinen tasa-arvo opiskelijoiden keskinäisessä toiminnassa

3. Miten Ivalon lukiossa toteutuu sukupuolten välinen tasa-arvo opiskelijoiden keskinäisessä toiminnassa?

55 vastausta

Opiskelijoiden osallistuminen oppitunnilla

5. Eroaako opiskelijoiden osallistuminen oppitunneilla sukupuolesta riippuen?

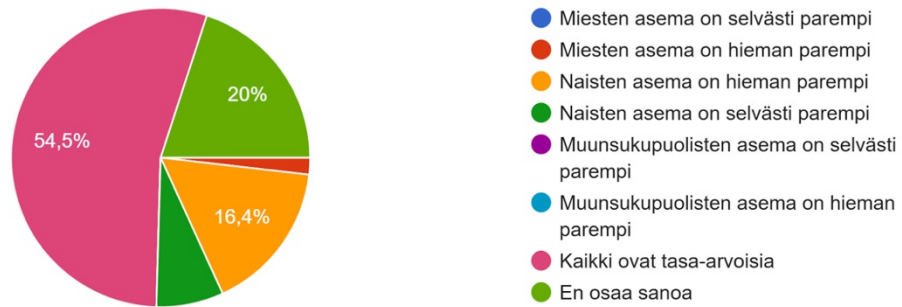
55 vastausta

Opiskelun edellytykset

7. Jos arvioidaan yleisesti opiskelun edellytyksiä (sosiaaliset suhteet koulussa ja koulutyö) Ivalon lukiossa tänä päivänä, mikä seuraavista väittämistä vastaa eniten omaa näkemystäsi?

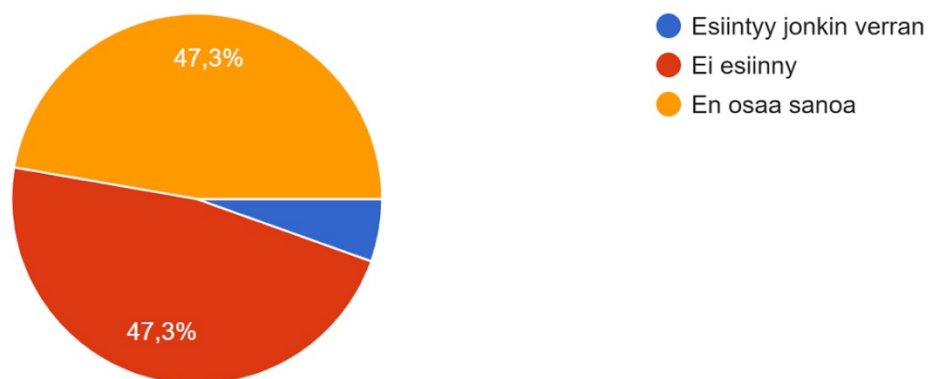
55 vastausta

Seksuaalisen häirinnän tai ahdistelun esiintyminen

9. Esiintyykö Ivalon lukiossa seksuaalista häirintää tai ahdistelua?

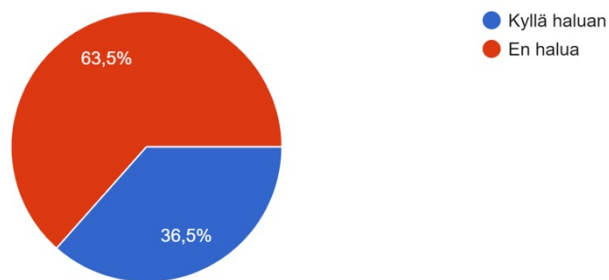
55 vastausta

Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen

11. Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen on joskus vaikeaa. Haluatko lisää opetusta tai koulutusta, jotta osaisit tunnistaa seksuaalisen häirinnän paremmin?

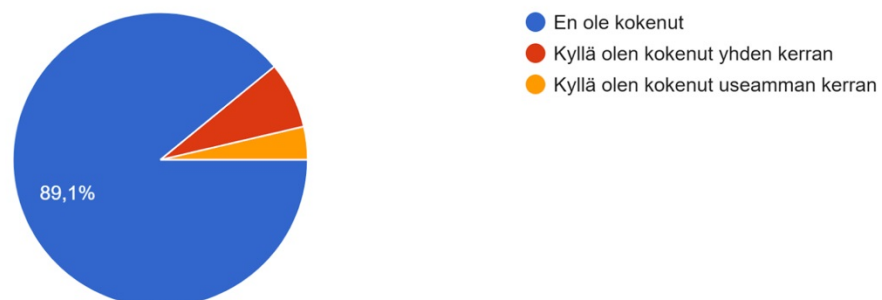
52 vastausta

Seksuaalisen häirinnän kokeminen

12. Oletko kokenut koulupäivän aikana seksuaalista häirintää toisen opiskelijan lähettämän kuvan tai viestin muodossa?

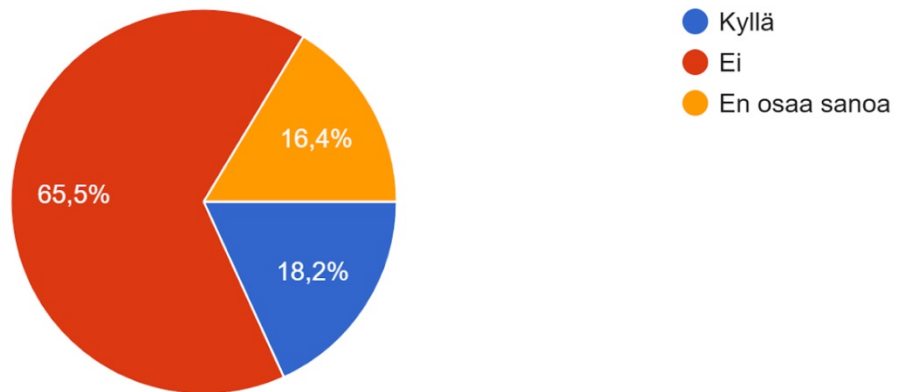
55 vastausta

Syrjinnän kokeminen

13. Onko sinuun itseesi kohdistunut syrjintää Ivalon lukiossa?

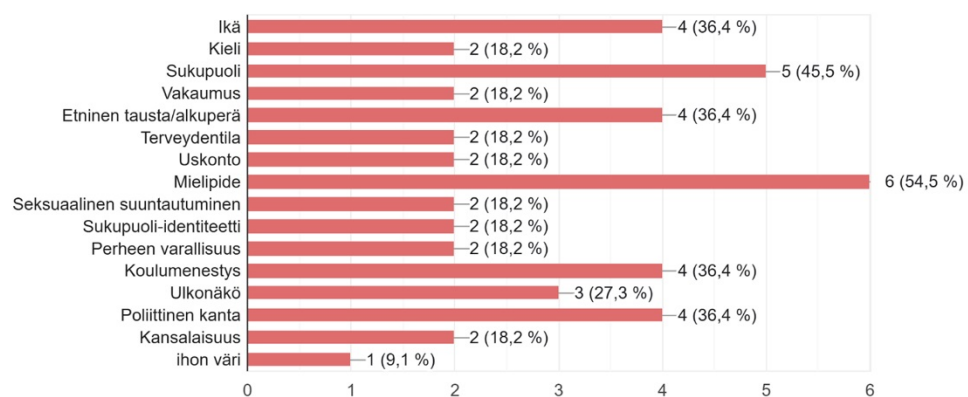
55 vastausta

Syrjinnän syyt, kun on kokenut syrjintää

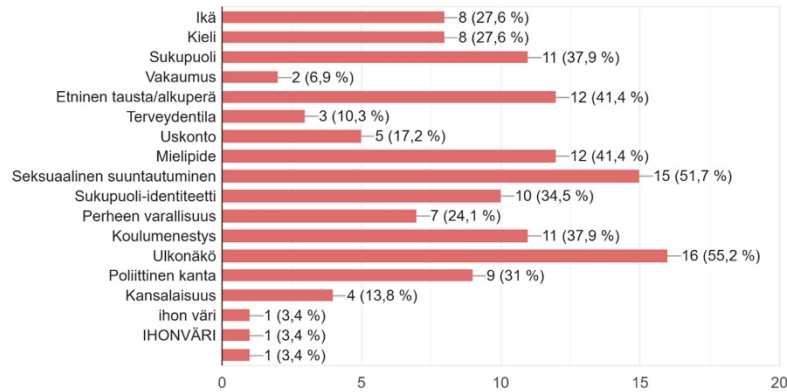
14. Mikäli vastasit edelliseen kyllä, valitse mihin kokemasi syrjintä perustui. Voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon

11 vastausta

Syrjinnän syyt, kun on havainnut syrjintää

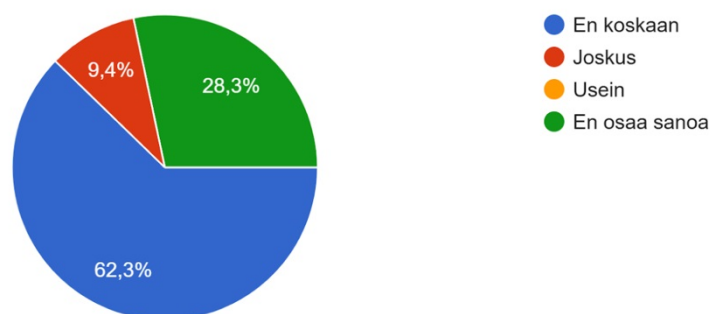
15. Oletko havainnut Ivalon lukiossa syrjintää seuraavien asioiden suhteen? Voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon
29 vastausta

Häirintä tai kiusaaminen somessa

16. Oletko havainnut sosiaalisessa mediassa koulumme opiskelijoihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää tai kiusaamista?

53 vastausta

Tärkeimmät kehittämiskohteet

17. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeimmät kehittämiskohteet Ivalon lukiossa voisivat olla mielestäni (voit valita useamman vaihtoehdon)

50 vastausta

